

PHƯƠNG HƯỚNG CƠ BẢN CỦA CẢI CÁCH QUY TRÌNH ĐÀO TẠO CỬ NHÂN NGOẠI NGỮ THEO QUAN ĐIỂM LẤY NGƯỜI HỌC LÀM TRUNG TÂM

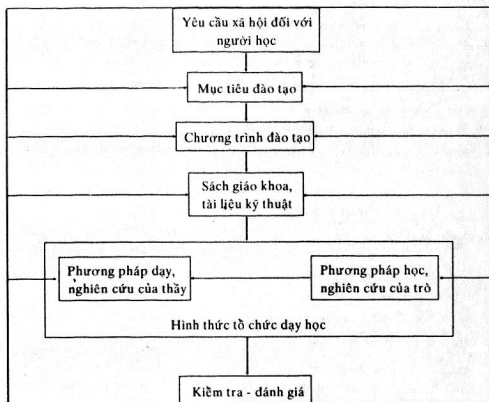
NGUYỄN ĐỨC CHÍNH

Đại học Ngoại ngữ - ĐHQGHN

Ở thời điểm này chắc không còn ai nghi ngờ sự cần thiết phải cải cách quy trình đào tạo bậc đại học ở nước ta. Vấn đề cần giải quyết trong giai đoạn hiện tại là cải cách như thế nào và tổ chức quản lý quy trình đó ra sao. Trong bài này chúng tôi đặt hy vọng bước đầu giải quyết hai vấn đề:

- Xây dựng lại chương trình đào tạo cử nhân ngoại ngữ.
- Cải cách phương thức tổ chức và quản lý quy trình đào tạo theo quan điểm lấy người học làm trung tâm.

1. Xét theo quan điểm hệ thống, quy trình đào tạo là một hệ thống bao gồm các yếu tố liên hệ qua lại với nhau theo một sơ đồ cấu trúc nhất định.

2. Theo quan điểm này yêu cầu xã hội đối với người học là điểm xuất phát, là yếu tố cơ bản quy định nội dung, tính chất của các yếu tố còn lại. Nói cách khác, nhu cầu của người học đề sau khi ra trường đáp ứng được yêu cầu đa dạng và linh hoạt của xã hội quyết định nội dung của quy trình đào tạo và phương thức tổ chức, quản lý quy trình đào tạo đó. Hiện nay nền kinh tế nước ta đang từng bước chuyển dịch sang nền kinh tế thị trường có điều tiết theo định hướng XHCN. Yêu cầu của nền kinh tế đó đối với các sản phẩm của giáo dục đại học nói chung và với đại học ngoại ngữ nói riêng có những thay đổi cơ bản. Những yêu cầu ấy có thể tóm lược như sau:

- Chất lượng cao.
- Khả năng thích ứng cao.
- Giá thành đào tạo thấp.

Bên cạnh những yêu cầu của xã hội đối với nội dung giáo dục đại học, yêu cầu về tổ chức và quản lý một quy trình đào tạo bậc đại học cũng rất quan trọng. Một cơ chế tổ chức và quản lý quy trình đào tạo ở bậc đại học phải đảm bảo:

- Hiệu quả học tập cao.
- Độ mềm dẻo và khả năng đáp ứng lớn.
- Hiệu quả tốt về quản lý và giá thành.

Và như vậy, yêu cầu xã hội đối với sản phẩm của quy trình đào tạo và yêu cầu của một cơ chế tổ chức và quản lý quy trình đào tạo một cách hữu hiệu là cơ sở để xây dựng chương trình đào tạo, biên soạn sách giáo khoa, tài liệu học tập, kiểm tra - đánh giá, đào tạo và bồi dưỡng giáo viên.

3. Đối với việc đào tạo ngoại ngữ bậc cử nhân, xuất phát từ yêu cầu của xã hội và yêu cầu của cơ chế tổ chức và quản lý quy trình đào tạo, theo quan điểm lấy người học làm trung tâm, chương trình đào tạo phải xây dựng sao cho:

- Người học phải được xem là những cá thể với nhu cầu và hứng thú riêng của bản thân.
- Người học phải có khả năng tham gia vào quá trình giao tiếp bằng ngôn ngữ được học trong các hoạt động ngôn ngữ rất đa dạng.
- Người học phải được cung cấp các tài liệu ngôn ngữ phù hợp với nhu cầu và hứng thú của bản thân.
- Người học được tập trung một cách có cân nhắc vào các dạng thức, kỹ năng ngôn ngữ khác nhau để hỗ trợ cho quá trình tích lũy ngôn ngữ.
- Người học được cung cấp các tài liệu văn hóa xã hội có liên quan ngôn ngữ đang được học.
- Người học phải được nhận thức vai trò và bản chất của ngôn ngữ và văn hóa đất nước học tiếng.
- Người học phải được cung cấp thông tin phản hồi tương ứng về sự tiến bộ của họ.
- Người học phải được tự quản lý quá trình học tập của bản thân.

4. Trong một chương trình được xây dựng theo quan điểm lấy người học làm trung tâm có quán triệt 8 nguyên tắc trên, người học phải đóng vai trò tích cực trong quá trình học tập.

Thông qua thảo luận, thương lượng, thông qua việc học cách tự học, người học dám chịu trách nhiệm một phần về quá trình học tập của mình. Bằng cách tự đề xuất, thương lượng với thầy giáo người học có thể cho thầy giáo biết quan điểm của mình về việc mình học cái gì và học như thế nào.

Để có thể chịu một phần trách nhiệm về kết quả học tập của mình người học phải rèn luyện các kỹ năng học tập một cách độc lập. Cụ thể người học phải:

- Quản lý được thời gian vật chất của mình.
- Tự tìm kiếm những thông tin cần thiết cho sự học tập.
- Chấp nhận sự rủi ro và biết rút kinh nghiệm từ sai lầm.
- Tự quyết định mục tiêu của bản thân và với sự giúp đỡ của giáo viên phấn đấu đạt các mục tiêu đó.
- Biết làm việc độc lập.
- Biết làm việc theo nhóm, hợp tác với các bạn để giúp đỡ họ và được họ giúp.
- Biết đánh giá sự nỗ lực của bản thân trong quá trình phấn đấu đạt mục tiêu đề ra.

5. Trong một quy trình đào tạo lấy người học làm trung tâm, vai trò truyền thống của giáo viên cũng thay đổi. Mặc dù người thầy vẫn đóng vai trò quan trọng của người hướng dẫn lớp học (instructor) trong những điều kiện nhất định, người thầy chuyển dần từ vai trò người hướng dẫn sang vai trò của người hỗ trợ (facilitator). Thầy giáo nhất định phải biết được nhu cầu của người học và tổ chức để họ quản lý được thời gian vật chất của họ có tính đến sự khác biệt giữa các cá thể, đồng thời động viên họ tích cực tham gia vào quá trình này, khi cần thiết biết phê phán, chỉ dẫn và giúp họ phát triển kỹ năng học tập độc lập.

6. Theo những quan điểm được trình bày ở trên, chương trình (giai đoạn II) của trường Đại học Sư phạm ngoại ngữ Hà Nội sẽ là một hệ thống mở bao gồm các khối kiến thức hiện diện với tư cách là các tiểu hệ thống mở. Khái niệm hệ thống mở trong xây dựng chương trình là rất cần thiết và quan trọng. Là hệ thống mở nó tạo ra sự mềm dẻo trong việc bố trí các môn học mới phù hợp sự biến động của nhu cầu xã hội theo thời gian và tạo khả năng lựa chọn môn học phù hợp với nhu cầu và hứng thú của từng người học. Mặc dù mở, nó vẫn là một hệ thống, nghĩa là việc tổ hợp môn học có thể xảy ra theo các cách khác nhau, nhưng cuối cùng người học vẫn nhận được những kiến thức và kỹ năng mang tính hệ thống, đủ làm cơ sở cho việc tự học, tự rèn luyện trong suốt quá trình công tác sau này.

7. Việc tổ chức, quản lý triển khai chương trình đào tạo này được tiến hành theo cơ chế học phần triết đề. Cơ chế tổ chức và quản lý này cho phép phân chia các hoạt động học tập thành các đơn nguyên có thể đo được, các đơn nguyên có thể tích lũy và tổ hợp theo những cách khác nhau để đạt một văn bằng.

Tổ chức tốt quy trình đào tạo theo quy chế này cho phép đạt ba mục tiêu lớn của cải cách quy trình đào tạo: hiệu quả học tập cao, độ mềm dẻo và khả năng thích ứng lớn, hiệu quả tốt về quản lý và giảm giá thành đào tạo.

8. Một khâu trong cải cách quy trình đào tạo là kiểm tra - đánh giá. Chức năng cơ bản của kiểm tra - đánh giá trong quá trình đào tạo là:

- Đối chiếu mức nắm vững kiến thức và kỹ năng của người học với chuẩn đánh giá của khối kiến thức và kỹ năng ấy trong từng giai đoạn và đánh giá bằng điểm số.
- Tạo thông tin ngược giúp cho người học tự điều chỉnh quá trình đào tạo của mình, có kế hoạch bổ sung phần kiến thức còn thiếu hay yếu. Đồng thời thông tin ngược này giúp người dạy điều chỉnh quá trình giảng dạy, cùng người học khắc phục những yếu kém của họ. Thông tin này còn giúp các nhà quản lý điều chỉnh giáo trình, hình thức tổ chức giảng dạy, nếu cần điều chỉnh cả chương trình môn học.
- Là cái mốc đề người học, cũng như người dạy cùng nhau vượt qua để đi tới mốc khá cao hơn, khó hơn. Đó cũng là vật chuẩn để người học từ đó xây dựng một kế hoạch học tập phù hợp với nhu cầu, hứng thú và năng lực của bản thân.

Những chức năng này trong cái cách quy trình đào tạo sẽ được giao cho một trung tâm thực hiện, cụ thể là Trung tâm Nghiên cứu phương pháp và kiểm tra chất lượng dạy - học ngoại ngữ của trường. Trung tâm này có nhiệm vụ nghiên cứu và xây dựng chuẩn đánh giá cho từng khối kiến thức trên cơ sở chương trình cho từng môn học, xây dựng cấu trúc đề thi và nội dung của từng loại bài thi, xây dựng ngân hàng đề thi, xây dựng công nghệ tiến hành thi từ khâu ra đề, coi thi, chấm thi, lên điểm và chuyển giao cho các phòng chức năng, các khoa thực hiện.

Bằng cách này chúng ta sẽ có thể đánh giá một cách khách quan, khoa học và công bằng kết quả học tập và giảng dạy của người học và người dạy trong từng giai đoạn của quá trình đào tạo, đồng thời tổ chức lưu trữ, nghiên cứu kết quả các kỳ thi và có tác động tích cực tới quá trình đào tạo.

9. Một chương trình được xây dựng theo các nguyên tắc nêu trên, phải được triển khai trong hệ thống tổ chức và quản lý đổi mới từ quản lý học vụ tới kiểm tra - đánh giá.

Vấn đề cuối cùng và cũng là quan trọng nhất là xây dựng đội ngũ các thầy giáo. Trong mọi quy trình đào tạo thầy giáo vẫn là người giữ vai trò quyết định. Đối với đội ngũ cán bộ giáo dục trong quy trình đào tạo này phải phấn đấu đạt được các tiêu chuẩn sau:

Về mặt kiến thức:

- Phải tự học để dạy được các bộ môn mới theo yêu cầu của xã hội.
- Phải cập nhật kiến thức để dạy các bộ môn đã dạy theo hướng mới.

Về phương pháp:

- Phải thay thế các phương pháp truyền đạt kiến thức bằng các phương pháp dạy cách học, tự rèn luyện.

Trên đây là những phương hướng cơ bản của việc cải cách quy trình đào tạo cử nhân ngoại ngữ theo quan điểm lấy người học làm trung tâm. Vấn đề này nếu được quán triệt và triển khai triệt để chắc chắn sẽ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo những cử nhân ngoại ngữ tương lai, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của công cuộc công nghiệp hóa hiện đại hóa đất nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Angela Scarino, David Vale, Penny McKay, John Clark - Australian Language Levels Guidelines - Language Learning in Australia, Commonwealth of Australia, 1988, Book 1.

2. Angela Scarino, David Vale, Penny McKay, John Clark - Australian Language Levels Guidelines - Syllabus Development and Programming, Commonwealth of Australia, 1988, Book 2.
3. Angela Scarino, David Vale, Penny McKay, John Clark - Australian Language Levels Guidelines - Evaluation, Curriculum Renewal and Teacher Development Commonwealth of Australia, 1988, Book 4.

MAJOR ORIENTATIONS FOR THE REFORM OF THE B. A. LANGUAGE TRAINING PROCESS IN LINE OF LEARNER-CENTRED APPROACHES

NGUYEN DUC CHINH

College of Foreign Languages - VNU

The paper focuses on the two main issues related to the reform of the B. A. training process, the redesigning of the curriculum and the reforming of the administration of the new training process in line with learner-centred approaches.

Those issues are determined by the learner's needs, which usually come from the demands placed on them by the economy, including high quality, high adaptability and low costs.

The organization and administration at the tertiary level must ensure high learning efficiency, high flexibility and responsiveness and high efficiency in terms of administration and costs.

The learner-centred curriculum demands learner's active participation and responsibility for their study. The teacher's role is changed, too. The teacher is now not only an instructor, but also a facilitator.

Under these principles the training curriculum, which is run by the College of Foreign Languages (phase II) is an open one. This curriculum is flexible in the allocation of subjects to meet the social demands and the learner's interest.

An important of the training process curriculum reform is testing and assessment, which is expected to provide feedback on the teaching and learning. The Centre for Testing and Assessment bears the responsibilities for assessing of each subject of study, developing tests and writing test items.